

Benämningar av provmaterial med Snomed CT-koder inom klinisk mikrobiologi

Stöd för Snomed CT-koder för provmaterial

NAG kodverk mikrobiologi

Sammanfattning

NAG kodverk mikrobiologi, en arbetsgrupp under NPO medicinsk diagnostik och NSG hälsodata, har tagit fram och förvaltar tills vidare detta dokument.

Dokumentet är primärt framtaget för att användas som ett stöd vid tillämpning Snomed CT begrepp för provmaterial.

Detta dokument riktar sig primärt till laboratorierna för att ge en översiktlig introduktion om urvalet för provmaterial.

NAG kodverk klinisk mikrobiologi

2026-02-06

Stockholm

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Introduktion	4
Avgränsningar.....	6
Förkortningar.....	6
Urval för provmaterial.....	6
Princip för förvaltning av urval för provmaterial	6
Referenser	7
Appendix 1.....	8

Introduktion

Provmaterialet utgör en central del av det mikrobiologiska provsvaret. För att säkerställa en entydig tolkning av provsvar, samt underlätta överföring och återanvändning av information i olika system, är en harmoniserad benämning av provmaterial av stor betydelse.

En gemensam terminologi och standardiserade kodverk bidrar till förbättrad rapportering av statistik samt skapar bättre förutsättningar för forskning, kvalitetsuppföljning samt användning av AI. Den ökar dessutom kvalitet och säkerhet vid informationsutbyte mellan vårdinformationssystem, nationella e-hälsotjänster och kvalitetsregister. Användning av Snomed CT rekommenderas, då detta möjliggör strukturerad och standardiserad dokumentation av provmaterialen.

Snomed CT är ett omfattande, internationellt begreppssystem för att representera kliniska begrepp på ett entydigt och strukturerat sätt (1). Varje begrepp i Snomed CT motsvarar en specifik medicinsk företeelse, exempelvis ett symptom, en diagnos eller ett provmaterial. Varje begrepp i Snomed CT har ett unikt Snomed CT-ID (SCTID), vilket är en stabil och globalt giltig identifierare. Detta ID används konsekvent över olika utgåvor och nationella extensioner, vilket säkerställer interoperabilitet och spårbarhet. Snomed CT:s begrepp är organiserade i hierarkier och det finns totalt 19 olika topp-hierarkier (2). För provmaterialen så skall hierarkien "Provmaterial" användas.

Till varje begrepp i Snomed CT finns det flera termer kopplade. Den fullständigt specificerade termen (Fully Specified Name, FSN) beskriver begreppet unikt och entydigt. I den svenska utgåvan av Snomed CT är FSN alltid på engelska (3). Därutöver kan begreppet ha en eller flera synonymer, vilka utgör alternativa benämningar som vanligtvis är avsedda för att användas i användargränssnitt, exempelvis termer som vårdpersonalen använder och känner igen.

Figur 1. Exempel från Snomed CT för termen prov från kroppsekret. I bilden visas FSN, samt synonymer på svenska och engelska. I detta fall finns också en term i språkurvalet för laboratorimedecin.



Snomed CT ägs av Snomed CT International. Den svenska utgåvan av Snomed CT förvaltas av Socialstyrelsen som är nationellt release center för Snomed CT. De stödjer verksamheterna vid användning av Snomed CT samt vid framtagandet av nya begrepp och benämningar till befintliga koder (4). Den svenska utgåvan av Snomed CT innehåller cirka 375 000 aktiva begrepp och rekommenderade benämningar (5). I praktiska tillämpningar är det ofta nödvändigt att använda en begränsad mängd begrepp från det fullständiga Snomed CT-kodverket. Ett sådant urval består av en delmängd av begrepp som är

relevanta inom ett visst sammanhang, exempelvis provmaterial. När ett urval inkluderas i en internationell eller nationell utgåva av Snomed CT så representeras det i form av en referensuppsättning (refset) (2). Ett refset är en strukturerad samling begrepp med tillhörande metadata, som gör det möjligt att definiera vilka begrepp som skall användas i ett specifikt sammanhang. Refsets kan innehålla information om språkpreferenser (språkurval), rekommenderade benämningar, sorteringsordning eller andra tillämpningsspecifika egenskaper. För laboriemedicin finns ett språkurval och i detta finns den rekommenderade benämningen som bör användas inom vården för provmaterial (Figur 1). För att hitta rätt i Snomed CT browser, se till att boxen "Laboratory medicine context language type reference set" är ifyllt vid sökning i urvalet för provmaterial. På detta sätt ses den benämningen som bör användas av vården (Figur 2). Snomed CT browsern kan användas för att titta på begrepp och termer, men bör aldrig användas för teknisk överföring.

Figur 2. Vid sökning i Snomed CT browsern (5) så finns ett fönsteralternativ (symbol med kugghjul i högra hörnet) där man kan kryssa i vilket språkurval som skall visas vid en sökning. Vid sökning efter provmaterial i Snomed CT browsern är det viktigt att "Laboratory medicine context language type reference set" är ifyllt för att se den rekommenderade termen till vården.

Options
✕

- Display English FSN
- Visa synonymer tillsammans med specificerade termer (FSN) och rekommenderade termer
- Visa beskrivnings-id:n
- Visa inaktiva beskrivningar
- Dölj beskrivningar utan accepterbarhet
- Färger från "Diagramming Guideline" aktiverade
- Visa underordnade begrepp

Relationsvy

Härledd ▾

Language Refset

- United States of America English language reference set (foundation metadata concept)
- Care service context language type reference set (foundation metadata concept)
- Chief complaints context language type reference set (foundation metadata concept)
- Common-language expression language type reference set, Swedish national medication list (foundation metadata concept)
- Context-specific terms language type reference set, Swedish national medication list (foundation metadata concept)
- Dose unit abbreviation language type reference set, Swedish national medication list (foundation metadata concept)
- Dose unit plural language type reference set, Swedish national medication list (foundation metadata concept)
- Great Britain English language reference set (foundation metadata concept)
- ICNP Swedish language type reference set (foundation metadata concept)
- Laboratory medicine context language type reference set (foundation metadata concept)
- NCPT Swedish language type reference set (foundation metadata concept)
- Swedish [International Organization for Standardization 639-1 code sv] language reference set (foundation metadata concept)

Cancel
Apply changes

Refsets utgör därför ett viktigt verktyg för att möjliggöra anpassning och effektiv användning av Snomed CT inom olika verksamheter och system.

För provmaterial finns det idag ett tillgängligt urval i Snomed CT.

Tabell 1. Urval för provmaterial i Snomed CT.

Namn	ID	Typ av ID	Beskrivning
urval provtyp laboriemedicin	1.2.752.129.5.1.13	OID	Urval ur Snomed CT för att beskriva provmaterial för laboriemedicin. Refset-ID: 500121000057102

Detta urval togs initialt fram i samband med att Inera utvecklade tjänstekontraktet GLOO4 för att stödja mer komplexa mikrobiologiska provsvar (6). Urvalen förvaltas idag av Inera kodverksförvaltning (7). NAG kodverk för klinisk mikrobiologi har i denna leverans gått igenom det befintliga urvalet och gjort tillägg samt förtydligat benämningar av koder.

Avgränsningar

Detta dokument beskriver hur urvalet för provmaterial har tagits fram samt ger en översiktlig tillämpning. En mer teknisk beskrivning av hur Snomed CT bör tillämpas, exempelvis i nationella tjänster, finns i Ineras tjänstekontrakt för laboriemedicin (GetLaboratoryOrderOutcome 4.0) samt i tillhörande tillämpningsanvisning (6),(8).

Förkortningar

Snomed CT = Systematized Nomenclature of Medicine - Clinical Terms

FSN = Fully Specified Name

Urval = en delmängd begrepp tagna ur ett större kodverk

Urval för provmaterial

Provmaterial från åtta olika mikrobiologiska laborier i landet har sammanställts, vilket resulterade i en lista med total 115 unika provmaterial (Appendix 1). Majoriteten av dessa provmaterial fanns redan i den tidigare versionen av urvalet, men vissa uppdateringar har genomförts. Benämningarna som används gentemot vården har också setts över, och relevanta Snomed CT-begrepp har tilldelats eller justerats för att säkerställa korrekt och enhetlig kodning. Urvalet finns tillgängligt via Ineras kodverksförvaltning. Det är även sökbart i Snomed CT med Refset-ID: 500121000057102.

Princip för förvaltning av urval för provmaterial

Urvalen förvaltas av Inera kodverksförvaltning. Önskemål om nya koder till urvalet eller ändring av befintliga koder görs genom att kontakta kodverksförvaltningen på Inera via e-post: kodverksforvaltningen@inera.se.

Referenser

1. Introduktionsguide till Snomed CT:
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/snomed-ct-introduktionsguide-20141130.pdf>
2. Innehållet i Snomed CT - en översikt:
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/snomed-ct-oversikt-v2-0.pdf>
3. Allmänspråk i Snomed CT:
<https://kunskapsstyrningvard.se/download/18.2b5d80d81891f93eaff64e1c/1689154604944/Allmansprak-i-Snomed-CT-v.1.0.pdf>
4. Snomed CT Socialstyrelsen: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/e-halsa/snomed-ct/>
5. SNOMED International SNOMED CT browser: <https://browser.ihtsdotools.org/>
6. Tjänstekontraktet GetLaboratoryOrderOutcome 4 (GLOO4) för laboratoriemedicin:
<https://rivta.se/tkview/#/domain/clinicalprocess:healthcond:actoutcome>
7. Ineras kodverksförvaltning:
<https://inera.atlassian.net/wiki/spaces/KINT/pages/2648506471/Kodverk+och+urval+i+de+nationella+tj+nstekontrakten>
8. Tillämpningsanvisning för tjänstekontraktet GLOO4:
<https://inera.atlassian.net/wiki/spaces/OITOF/pages/3270443095/Till+mpningsanvisning+f+r+laboratoriemedicin>
9. Ospecificerat och annan vid urval ur Snomed CT:
https://kunskapsstyrningvard.se/download/18.72b5e60819afcdd4ee33db01/1765897540486/Ospecificerat-och-annan-vid-urval-Snomed-CT_v.2.0.docx

Appendix 1

I tabellen listas de 115 unika provmaterial som har identifierats vid åtta olika mikrobiologiska laboratorier, och som ingår i urvalet för provmaterial med tillhörande Snomed CT-koder. För att underlätta läsbarheten så har provmaterialen grupperats i olika kategorier. Observera att dessa kategorier enbart används som en struktur i denna tabell och inte utgör en del av det faktiska urvalet.

Tabell 2. Provmaterial med rekommenderad benämning i vården och tillhörande Snomed CT-kod, grupperade efter kategori.

Kategori	Rekommenderad benämning i vården	Snomed CT-kod
Blod- och blodrelaterade prover	artärblod	122552005
Blod- och blodrelaterade prover	blod	119297000
Blod- och blodrelaterade prover	buffy coat	258587000
Blod- och blodrelaterade prover	erythrocyter	119351004
Blod- och blodrelaterade prover	helblod	258580003
Blod- och blodrelaterade prover	helblod, EDTA	57921000052103
Blod- och blodrelaterade prover	kapillärblod	122554006
Blod- och blodrelaterade prover	plasma	119361006
Blod- och blodrelaterade prover	plasma, citrat	708048008
Blod- och blodrelaterade prover	plasma, EDTA	708049000
Blod- och blodrelaterade prover	serum	119364003
Blod- och blodrelaterade prover	trombocyter	119358005
Blod- och blodrelaterade prover	venblod	122555007
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	ascites	309201001
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	bröstmjolk	119328004

Kategori	Rekommenderad benämning i vården	Snomed CT-kod
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	bursa	258448003
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	cerebrospinalvätska	258450006
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	fostervatten	119373006
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	galla	119341000
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	ledvätska	431361003
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	perikardvätska	122571007
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	peritonealdialysvätska	35792007
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	pleuravätska	418564007
Vätskor från kroppshålor, leder och organ	punktat	57711000052109
Urin- och urogenitalprover	cervix- och vaginalsekret	593981000052104
Urin- och urogenitalprover	cervixsekret	122577006
Urin- och urogenitalprover	cervixsekret i urin	57931000052101
Urin- och urogenitalprover	konkrement, urin	46121000146104
Urin- och urogenitalprover	prostatasekret	258470000
Urin- och urogenitalprover	rektumsekret	57721000052101
Urin- och urogenitalprover	sädesvätska	119347001
Urin- och urogenitalprover	uretrasekret	258530009

Kategori	Rekommenderad benämning i vården	Snomed CT-kod
Urin- och urogenitalprover	urin	122575003
Urin- och urogenitalprover	urin, blåspunktion	447488002
Urin- och urogenitalprover	urin, engångskateter	447589008
Urin- och urogenitalprover	urin, kad	446846006
Urin- och urogenitalprover	urin, mittstråle	258574006
Urin- och urogenitalprover	urin, nefrostomi	442173007
Urin- och urogenitalprover	urogenitalt	258570002
Urin- och urogenitalprover	vagina, rektum	708317005
Urin- och urogenitalprover	vaginalsekret	258577004
Urin- och urogenitalprover	vaginalsekret i urin	564291000052106
Luftvägsprover	BAL	258607008
Luftvägsprover	BAL, lågvolyms	593971000052101
Luftvägsprover	BAL, mini	593961000052105
Luftvägsprover	bihålesekret	430238007
Luftvägsprover	bronsköljvätska	122609004
Luftvägsprover	bronssekret	258446004
Luftvägsprover	bronssekret, borste	309176002
Luftvägsprover	cough swab	258499005
Luftvägsprover	munhålesekret	418932006
Luftvägsprover	munsköljvätska	70409003
Luftvägsprover	nasofarynx- och svalgsekret (poolat prov)	433801000124107

Kategori	Rekommenderad benämning i vården	Snomed CT-kod
Luftvägsprover	nasofarynxaspirat	258411007
Luftvägsprover	nasofarynxsekret	258500001
Luftvägsprover	näs- och svalgsekret och saliv (poolat prov)	263631000052103
Luftvägsprover	nässekt	168141000
Luftvägsprover	näsöppning	697989009
Luftvägsprover	saliv	119342007
Luftvägsprover	sputum	119334006
Luftvägsprover	svalgsekret	258529004
Luftvägsprover	trakealsekt	57741000052105
Mag-tarm- och munprover	feces	119339001
Mag-tarm- och munprover	kräkning	122572000
Mag-tarm- och munprover	perineum	258525005
Mag-tarm- och munprover	sekret, magsäck	258459007
Mag-tarm- och munprover	tungskrap	564301000052105
Mag-tarm- och munprover	ventrikelsköljväska	168138009
Mag-tarm- och munprover	vävnadsprov, magsäck	128171007
Vävnad, sår och hudprover	abscess	119371008
Vävnad, sår och hudprover	benbit	430268003
Vävnad, sår och hudprover	benmärg	119359002
Vävnad, sår och hudprover	benvävnad	258417006
Vävnad, sår och hudprover	benvävnad, donerad	593951000052107

Kategori	Rekommenderad benämning i vården	Snomed CT-kod
Vävnad, sår och hudprover	fistelsekret	258458004
Vävnad, sår och hudprover	hudskrap	446952006
Vävnad, sår och hudprover	hudyta	258503004
Vävnad, sår och hudprover	instickställe	59601000087108
Vävnad, sår och hudprover	nagel	119327009
Vävnad, sår och hudprover	navelsekret	445367006
Vävnad, sår och hudprover	obduktionsmaterial	446577002
Vävnad, sår och hudprover	placenta	119403008
Vävnad, sår och hudprover	sekret	432825001
Vävnad, sår och hudprover	sårsekret	122566000
Vävnad, sår och hudprover	tejpprov	258664003
Vävnad, sår och hudprover	vävnad	119376003
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	CDK-spets	564311000052107
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	CVK-spets	472929000
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	dränspets	1003705007
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	dränvätska	258455001
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	främmande kropp	447103002
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	hjärtklaff	258542004

Kategori	Rekommenderad benämning i vården	Snomed CT-kod
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	hjärtklaffprotes	1003713008
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	implantat	439961009
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	kateterspets	119312009
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	kontaktlinn	440473005
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	medicinteknisk produkt	898201001
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	ortopediskt implantat	593991000052102
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	protes	438660002
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	PVK-spets	472923004
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	shuntspets	472933007
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	spiral	473415003
Katetrar, implantat och medicintekniska produkter	stomi	472886009
Ögon- och öronprover	glaskropp	258438000
Ögon- och öronprover	hörselgångsekret	732976006
Ögon- och öronprover	kammarvätska	258444001
Ögon- och öronprover	konjunktivalsekret	258498002
Ögon- och öronprover	korneaskrap	258485006

Kategori	Rekommenderad benämning i vården	Snomed CT-kod
Ögon- och öronprover	mellanöresekret	258466008
Ögon- och öronprover	öronsekret	733056005
Övriga provmaterial	dry blod spot	440500007
Övriga provmaterial	hår	119326000
Övriga provmaterial	isolat	119303007
Övriga provmaterial	mask	258618008
Övriga provmaterial	övrigt provmaterial	Saknas

Ett Snomed CT begrepp kan inte skapas för "övrigt provmaterial", eftersom Snomed CT inte innehåller begrepp som betyder "annan" i betydelsen att inget av de övriga alternativen är tillämpligt (9). Fritext bör användas för att specificera övrigt provmaterial.